

MAGYAR KURIER

Bétsből, Pénteken, October' 25-dikán 1818.

Német Ország.

Aachen. — Közönséges levelekben ezek jelentetnek az Aacheni Congressusról October' 9-dikén: —

„Az idegen seregeknek Frantziaországból való eljövele, mint előre is reménleni lehetett, már meghatározott 's nintsen egyéb hátra, hanem, hogy a' fizetendő summák eránt még némelly intézetek tétetessenek. A' Conferentziák' jegyző könyve, mint halljuk Cs. R. Udvari Tanácsos Gentz úr keze alatt van. Conferentziák napjában gyakran kétszer is és hosszasan tartatnak. A' négy nagy Hatalmasságoknak 's Frantziaországnak Ministereiken kívül senki be nem bocsátatik ezen Conferentziákba. Vannak itt több más Udvaroknak Ágenseik is, hogy uraikat az itt folyó dolgok felől tudósítsák: de nintsen hivatalszerént való karakterjek. Ugy látszik, hogy ezen Congressuson semmi féle új tárgyak fel nem vétetnek. A' Fejedelmek között legnagyobb egygyesség uralkodik; 's kabinetjeikben nints egyéb törekedés, tsak Europa' békességének megerössítettése. Az Austriai Császár egészsége egészen helyre állott; tegnap ki is kotsizott. A' Pruszsus Király azért, hogy a' Császár a' 4-dikben esett innepi pompákban nem részesülhetett, pótlásképpen más innepet akar adni, a' melly nagy gyakorlási mustrából, ebédből, estvéli időtöltésből (Cercléből), Concertből, 's bálból fog állani. Madám *Catalani* 6-dikban Herzeg Metternichnél énekelt számos

gyülekezetben. Sándor Császár nagy becsülettel viseltetik Frantzia Minister Richelieu eránt; kiváltképpen első egygyüttlétekkor nagyon sokáig beszélgetett véle Odessáról (hol a' nevezett Herzeg egész a' Királynak Párisba lett visszameneteléig Kormányozó volt). Ezen Császárral legpompásabb és számosabb kíséző sereg van. Ferentz Császár itt is majd éppen azt az életmódot tartja, mellyet Bétsben tart. Kevés kísézőkkel gyakran látogatja a' Manufakturákat; estve pedig muzsikában találja enyhülését 's időtöltését. A' Pruszsus Király egész figyelmét vendégeire láttatik, mint gazda, fordítani, melyben a' lakosok által is annyira [segittetik, hogy ők a' külső Hatalmasságok eránt nagyobb elragadtatással láttatnak viseltetni, mint a' magok Királyok eránt. October' 7-dikén ismét gyakorlási mustrának kellett volna lenni, de ez is elhalasztatott, azért, hogy Sándor Császár rosszúl lett. Az utóbb ide érkezett Diplomaticus emberek között említik *Pozzo-di-Borgó* Gróf, 's *Beyme* Cancellarius urakat; Státustanácsos *Kotzebue* urat is várják. A' Monarkhák elútoznak 15-dikben *Maubeuge* vagy pedig *Watterloof* felé egy nagy gyakorlási mustra tartatásra. Reménseg van, hogy visszaérkezéséig minden munka készen leszen, a' mit aláírás által meg kell erőssiteniek. *Aachenben* még 500 szállások találtatnának kiadnivalók, 's még a' vendégfogadók sintsenek mind tele. Az itt kijövő újságlevelek panassolkodnak, hogy az az eleintén elterjesztett

hír, hogy az idegeneknek ide lett öszszeseregése véghetetlen nagy volna, sokakat, kivált Austriaiakat, eltartóztatott az Aachenbe való jöveteltől. Spaaban sokkal nagyobb a sokaság, mint itt. Vagy három Anglus *Boxerek* (ököllel viaskodók) is érkeztek Aachenbe, de nem szerentsések; itt nem kapnak ezen Anglus játékon; nem harmonizál az idevalók' érzékenységeikkel. Már adtak egy játékot, de csak go nézők jelentek meg.

Egyéb tudósításokban ezeket írják *Aachenből* Oktob. 10-dikén: —“

„Sándor Császár még rosszszúl van, 's ezen napokban senkit maga elejébe nem bortsátott. A' Prusszus Király tegnapelőtt a' *Frankenberg* nevű hegynek megnézésére menvén, melly a' Nagy Károly idejébéli nevezetes régiségek közzé tartozik, annyira megsokasodott körüllette a' látására gyülekezett nép, hogy jobbnak találta ő Felsége egy oldalfélt lévő árkos úton a' városba vissza térni, a' hol senki nem is gondolta volna. — A' múlt szombaton történt, hogy Ferentz Császár ő Felsege éppen csak Gr. *Wirbna* úr ő Exc.jától kísértetve egészen esmeretlenül az innét fél órányi távolságra lévő *Chimicus* Rethel úr Szalamia és Berlini kék festék fábrikájának megnézésére menvén, a' nevezett *Chimicus* úr ő Cs. F.ségét mint más vendégeit szokott bortsülettel fogadta, ő Felségének minden chimiai foglalatoskodásokat megmütogatott, 's mind ezeket ő Felsége meglegedéssel nézegetvén, mindenekről oly ahozértéssel beszélgetett a' *Chimicussal*, hogy ez a' maga vendégét egy *Chimistának* tartotta. Hanem mikor már eltávozni akart volna ő Cs. Felsege, egy ember, ki most ott a' fábrikában dolgozik, de a' ki 20 esztendeig szolgált volt a' *Latour*' Cs. K. Dragonos Regimentjében, ő Felségét megesmerte, 's lábai előtt térdre esvén, felkiáltott:

hogy *Éljen Ferentz Császár!* melynek hallására a' *Fabrika*' tulajdonosa *Rethel* úr elbámulván, engedelmet kért, hogy oly bátorsággal viselte magát — a' *Monárkha* pedig kegyes tekintetet vetvén az emberre, így felelt nagy lebotsátkozással: *Jól van, jól; én úgy se' egyébert jöttem, tsak tanulni*“ — 's azzal a' katonának hat aranyot ajándékozván, a' városba vissza kotsizott.

Ugyan innét ezeket írják 11-dikben a' közönséges levelek: —“

„Gróf *Wirbna* ő Exc.ja tegnap elútozott Belgiumba: vissza jöveteléig *F. M. Lajtnánt Kutsera* Generaladju-táns úr teszi helyette a' fő Kamarási szolgálatot. — Sándor Császár még mind rosszszúl van; hasa' meghülése miatt szenved.

„Austriai Császár ő Felsege tegnap azon vidéknek meglátására kotsizott, melynek *Laendchen der Heiden* (Pogányok' országotskája) a' neve, hogy az ott találtató *Teuti* és *Bardenbergi* szénbányákat megszemlélje. Ez a' vidék is egy a' Nagy Károly' idejébéli nevezetes ritkaságok közzül. Midőn Nagy Károly ennek Német lakosait a' keresztyén hitnek felvételére reá venni akarta, ezek a' magok istencik mellől eltávozni nem akarván, a' város' északi része felől találtató erdős és hegyes vidékekre futottak ki, 's így kapta töllök ez a' vidék a' *Laendchen der Heiden* nevezetet. Egy nagyon romános völgy találtatik benne, melynek *Teut* a' neve, a' hol állott gyanithatóképpen a' *Szent Tölgyfa* is. Éppen *Teut* felett esik *Bardenberg* nevű falú, vagy a' *Bardusok*' lakhellye. Még tsak a' folyó esztendőnek tavaszán azt a' kártette itt a' tudományoknak a' tudatlanság, hogy egy igen nevezetes régiséget semmivé tett, a' midőn egy még a' 10-dik században épült templomot, melynek tornya egy, hat oszlopokon nyugvó, keresztboltozaton állott, lerontván, helyébe egy

új módi kisdéd templomot épített. Ezen vidéken a' beszédje is különös az embereknek; p. o. a' Szerdát *Woodstagnak* vagy *Wodanstágnak* 's a' Szombatot *Soterstágnak* nevezik, az elsőt a' magok háboruistenétől *Wadantól*, másikat a' Németek' Viziistenétől *Sotertől*. — Ő Cs. Felsége meglelégedéssel szemléltette ezen vidéket 's az itt-találtató intézeteket; a' gőzmaschinákat méltó tsudálkozással nézegette, 's a' bányahegyekről-hegyekre gyalog felment, noha voltak nyerges lovai is jelen."

Bavariai újságlevelekben olvassuk, hogy Oktober' 2 - dikán estve az Aacheni világosítások között a' Postaigazgatói házan ezen deák mondás találtatván, *Omne trinum perfectum*, nagyon szemébe tünt az Anglusoknak, a' kik magokat kétség kívül nem gondolták azon Hármak közzé számláltatni, kikre ezen megvilágosított deák mondással volt a' czélzás.

O l a s z O r s z á g.

R o m a — folytatása az Oktober' 2 - dikán tartatott Titkos Consistoriumban elő fordult tárgyak' előadásának. —

Azon Érsek és Püspök urak között, kik ezen Consistoriumban praeconizáltattak (helybehagyással kihirdettettek), voltak: mint Warschaui Érsek az eddig volt Cujaviai Püspök, *Malczewsky Ferentz* — mint Goritziai vagy Gradiskai Püspök, a' Laibachi volt Kánonok Fő Tisztelendő *Walland Jósef* — mint Magyarországon Eperjesi Görög-Catholicus Püspök (melly Püspökség most állittatott fel), a' Munkátsi Káptalan Seniora (Primeriusa) Fő Tisztelendő *Tarkovits Gergely*, Fő Pap Urak.

S p a n y o l O r s z á g.

A' Frantzia levelek erőssítik, hogy a' Finantziai Minister *Garay* maga látta, hogy néki fel kell a' Ministerségen hagyni, minekutánna ezen dolgokat vég-

hez nem vihette — 1)ször, hogy a' Pápi jószágok egy-ötöd részének eladására — 2)szor, a' Szerzetes Rendek' kevesítettésére — 3)szor, a' St. Jagoi, Compostellai, Alkantarai, Calatravai, 's több Vitéz Rendek' Nagymesterségeiknek 's Kommandatorságoknak eltöröltetéssekre a' Pápától Bullát nyerhessen.

Az Amériikai plántatartományokra nézve valamint szintén Spanyolország' környülállásainak az Aacheni Congressuson való állapotjára nézve is, nagy halgatás van Spanyolországban. Az Udvari újságban legnagyobb szározság uralkodik. *Meksikóból* Mártzius' közepén innen történt dolgokról semmi nintsen benne; a' *Morillótól* jött tudósítások pedig tsak Májusig történt dolgokról beszéllenek. *Kadiksban* is a' készülétek nem oly nagy tüzzel tétének, mint a' Generális *Abisbal* megérkezése után várni lehetett volna. Úgy látszik, hogy a' pénznek nem léte a' legnagyobb akadály.

S p a n y o l A m é r i k a.

A' Ney-Yorki újságlevelek bizonyosnak irják lenni, hogy az Északi Amériikai egygyesült Státusok és Spanyolország között valósággal megkészült azon egygyezés, melly szerént az utolsó, Floridát az Egygyesült Státusoknak által engedi, öt millió Dollárokért (a' melly 10 millió ezüst forintoknál valamivel többet teszen.) Már tsak a' hijja, hogy a' Spanyol Király 's az Amériikai Előbő az alkut ratiifikálják. Az Anglus Kurirnak, mint látjuk, nem tettik ez a' vásár. Mikor a' dolgot kihirdette, ily jegyzéseket tett hozzá: —

„Közönséges hír, hogy a' *Madridi* és *Washingtoni* Országlószékek között véghez ment a' Floridákat illető vásár. A' summa, melyben megalkudtak öt millió Dollár, a' melly summa egy harmadát teszi annak, a' minn Frantzia-

ország *Louisianát* oda adta. Mi ezen újságot úgy írjuk, mint igen hiteles kút-főből vett hírt, 's mint a' melyről a' *Ney-Yorki* újság is, mint valóságról úgy ír. Ha így van a' dolog, meg kell vallanunk, hogy ebben nagyon bölts politikai mesterséget vitt véghez az Améri-kai Országlószék, ámbár nagyon ohajthatnák ezen Respublikának barátjai, hogy ennek Generálissa *Jackson*, a' történetmotskot ne ejtette volna az okos politikán. Nagyon ditsősséges lett volna a' *Floridáknak* elnyerése, ha illy nagy két-szinséggel nem eszközöltetett volna is a' dolog. A' két *Floridák'* betse az Egygyesült Státusokra nézve véghetetlen: 's éppen ilyen nagy másfelől az a' kár, sőt az a' több valami mint kár, mellyet mi az által vallunk. Már most az Egygyesült Státusok egy olyan sehó meg nem szakadó és senkitől nem bántatható földet birnak, a' melly *St. Croix-tól*, vagy az *Uj-Braunschweigi* határoktól fogva egész a' *Mississippiig* terjed, 's oly tengerpartokra tettek szert, a' milyent egy magános *Hatalmasság* se' bir. Addig, míg a' *Floridákat* *Spanyolország* birta, ki voltak az Egygyesült Státusok' déli birtokai tétette az ellenséges megtámodtathatásoknak. Azonközben még is sokkal fontosabb nyereség ez az Amérikiakra nézve, kereskedési 's tengeri erőssödési, mint katonai tekintetben. Új kikötőhelyek, bányulásraméltó hajóépítésre való helyek, hajóépítő mívhelyek, a' *Napnyugoti* szigetekkel 's nevezetesen a' *Déli Amérika*val való szabadabb közösülésnek megnyílása, a' melly kereskedési piatzokról az Egygyesült Státusok a' magok figyelmeket soha le nem veszik — ezek, ezek mondom azok a' nagy nyereségek, mellyek a' *Floridáknak* elnyeréséből egyenesen következnek.

Északi Amérika.

Az Egygyesült Státusok Elölülője most

ismét biztost küldött különös követségbe a' *Venezuelai* Direktorhoz *Bolivárhoz* *Augusturába*. Ezen Biztos urnak neve *Irvin*. — Nagyon tetszik az Amérikiaknak, hogy azt hallják, hogy az ő Követjek *Rush* úr *Londonban* nagy betsületben tartatik; minden innepi pompákra, mellyeket a' Státus' nagy emberei adnak, elhivattatik, 's nevezetesen, hogy ő az *Orosz Nagy-Hertzeget*, *Mihályt*, a' ki *Angliát*, *Skotziát*, 's *Irlandiát* beutozván, *London*t nem régen hagyta oda, 's az *Orosz Követet* udvarlásával megtisztelvén, néki ezen látogatást a' nevezett *Nagy Hertzeg* is visszazonozta az *Orosz Követ* úrral egyetemben.

Azt jegyzik-meg, hogy a' *Szent Ilo-na* felé evező Amériki hajók, a' kik oda eleségvásárlás végett közelitenek, a' szigettől bizonyos távolságra megállapodni kéntelenítettnek, mind addig, míg a' szigetről egy tsajkán két *Anglus* tiszhozójok érkeztén, ezek laistromba írják, hogy mire van szüksége a' hajósoknak; a' melly laistrommal osztán az egyik tiszt a' kikötőhelybe a' kivánt eleségért visszaevezvén, a' másik tiszt az alatt az Amériki hajón marad és vigyáz, hogy a' szigettel valahogy semmi közösülése ne történhessék.

A' *Meksikói* határok mellett lakó *Indusok* is ellenségesen kezdik magokat viselni a' *Spanyolokhoz*. Nem régen hetet a' határok mellett megszorítván 's eltsipvén, meggyilkolták őket. Egy gyermeket 's egy aszszonyt felakartak áldozni a' magok bálványoknak az ő úgynevezett nagy tsil-lagjoknak, hanem a' papjaiktól megvásárlotta a' fiut egy Amériki ember; az aszszonynak feláldozását pedig, míg meggyermekkezne, elhalasztani akarták: de az aszszony azután, hogy megsült egy lóra felkapván 's gyermekét az *Indusok'* kezében hagyván, elillantott onnét. Ugyan tsak ezen *Indusok* között a' *Comanches* tör'sökbéliek nem régen 2000 rab-

szolgákat vittek-el a' *Teksas* béli Spanyoloktól, 's egygyenként annyiért adják őket, a' mennyi egyegy öszvérnek az árra.

Egy Floridai Indus vezér, *Perryman*, nem régen Angliába megérkezvén, az Ország'ószéktől, pénzt, ruhát, és holmi néki kedves szerszámokat kapott ajándékba, de még is nagyon kedvetlen, minthogy azt, hogy a' hajóról, mellyen oda jött, kiszállhasson 's Londonba mehessen, meg nem nyerhette.

Bonaparte József már régtől fogva az Egyesült Státusok' külömbkülömb tartományaiban való útozással tölti idejét.

*Washington*ban bámulásra méltó módon gyarapodik a' nagy épületeknek sokasodása. Tsak ezen esztendőben 121 nagy és szép magános épületek készültek-el az Országlószék palotáján kívül.

Nem régen affelett vetekedtek egymás között az Anglus kétféle gondolkodású irók, hogy milyen nagyságú tengeri hadi ereje van most az Egyesült Státusoknak. A' Kurir azt mondotta, hogy az ő egész hadi hajós seregek áll: három 74 ágyus lineahajókból; kilentz fregátokból, mellyek között négy 44, három 36, és két 32 ágyusok laláltatnak; 's két Korvettéből, mellyeknek egygyike 20, a' másika 18 ágyus. — „Ha (ily megjegyzést vetett a' Kurir ezen felszámlálás után) éljöhet is valaha az az idő, melyben az Amériakaiak' tengeri ereje Nagy Britanniának félelmet okozhat, mint ezt az odavaló újságlevelek erőssítik, annyit legalább most mi is elmondhatunk, hogy messze vannak még azok az idők, mikor ezek a' veszedelmek elkövetkezhetnek.“

Egy Anglus ellenben másképpen ír Amériakából az Egyesült Státusok' tengeri erejéről a' *Morning-Chroniclében*. Ez azt erőssíti, hogy most *kilentz* kész

lineahajójok, *tizenhét* fregátjok, és *tizenkét* Korvettéjek van, a' mellyeknek száma egy esztendő alatt *tizenegy* lineahajókkal fog szaporittatni, mellyek már most mind az építő mívhelyeken vannak.

Anglus Lord *Selkirk* a' Felső *Canada* i széleken oly mozgásokat teszen, mellyek, mint a' *Ney-Yorki* újság megjegyzi, nem tettzhetnek az Egyesült Státusoknak; ingerli az Indus népeket, hogy mondjanak-le az ezen Státusok eránt való engedelmességről. Az úgynevezett *Veres-viz* mellett fészkelte-meg magát az említett Lord úr, és sántzokkal is körül vette tanyáját. Nagy kereskedést folytat bőrökkel, mellyeket az Indus népektől igen oltsón kap, 's ezt is irigyelve nézik az Amériakaiak.

Frantzia Ország.

Párisban oly hír terjedett-el, hogy a' *Templarius* Urak' Rendje ismét láb-
ra akarna állani, vagy fel akarna hamvából elevenülni. — *Cambraiban*, az Anglus ármáda' fő hadi szállásán, mint hallatott, *Oktober*' 24-dikére volt határoztatva azon tábori lovaknak elkotyavyéltetése, mellyeket a' seregek Angliába haza vinni nem akarnak. A' *Strasburgi* újságlevelekben *Oktob.* 13-dikáról említettett, hogy a' Préfektus onnét indúlófélben volt *Colmár* felé, hogy a' Cs. K. seregek' fő vezérével ezen seregeknek onnét lejendő útnakindulására nézve szükséges eszközök eránt tanátskozzék. A' *Würtembergi* seregeknek a' *Rénuson* való általszállittatásokra már gyültek a' hajók *Lauterburghoz* és *Sulzhoz*.

A' *Londonban* tartózkodó Amériakai *Insurgens* Ágenssek meghívták a' félzsold-
ra tétetve lévő Frantzia tiszteket, hogy vegyenek az ő ármádaiknál szolgálatot, 's előmenetelt és az Amériakába való elvezésre szükséges költséget ígértek nékik. Sokak találkoztak, a' kik elfogadták ezen meghívást, 's résztint a' *Hav-*

rei, részint pedig Belgiumi kikötőhelyek felé útnak indultak, hogy ott hajókra üljenek: de olyanok is számosan találtak, kik úgy nyilatkoztatták ki magokat, hogy jobbnak tartják azt az idő pontot elvárni, míg hazájoknak szüksége leszen reájok.

Az utóbbi özszeesküvésért elfogatott személyek dolga már ennyire elvált, hogy Generál-Lajtnánt Báró *Canuel*, 's *Romilly* és *Songis* urakat, a Pertelintező Itélőszék a Státus ellen való özszeesküvésért gyanusoknak lenni Oktober' 8-dikán kinyilatkoztatta 's az ő ügyeket a Királyi fő törvényszék' elejébe igazította; *Joannis* és Vice-Gróf *Chapdalain* urakat pedig, mint nem gyanusokat, szabadon eleresztette.

A' Frantzia Politziai Minister Gróf *Decazes*' hat rokonait, a' Ministernek és feleségének szemeik' láttára, nagyon borzasztó szerentsétlenség érte. *Versaliá*-tól nem meszsze a' mezőre kikotsizván, 's a' rokonok egy fedeletlen, 's magasan függő bőltsőjü hintóban elől' menvén, feldőltek, még pedig oly szerentsétllenül, hogy egynek lába ketté tört, 's a' más öt is ki nagyobb ki kissebb sérelmet kapott. A' Minister és felesége, a' feldőlt szekér után más szekérben ültek. A' szerentsétlenek közt van a' Ministernek egy attyáról való bátyja, egy huga, egy testvére' leánya 's többek.

Párisban nem régen egy úr valamelyik kávéházban egy asztal mellett üldögelvén, egyszer csak be megy oda egy szép ifjú aszszonyszemély 's egy karján lévő gyerkőtzét letesz' az asztalra az ott ülő úr' elejébe, így szollván: Az úr nékem pénzt adott, hogy ezen kisedet a' talált gyermekek' házába vigyem; ezt én nem tselekedhetem; itt a' pénz is a' gyermek is, viselje gondját az úr. Adieu!

Orleans városában nagyon mester-séges gyilkosságot követett-el valami gonosz ember. Egy penzióon lévő 's egy-

szersmind háztulajdonos Kapitány megházasodván, nem soká valakitől lakadalmi ajándékba egy nagy iskátulyát kap. A' ki hozzá vitte alig távozván-el, az új házas felnyitja az ajándékot — azon szempillantásban el-sül belőlle négy pistoly, a' szoba füstel tele-telik, a' lövésre beszaladnak a' tselédek, 's hát az uroknak egy golyobis a' kezit más a' lábát rontsolta özsze. Ki tselekedte a' gyilkosságot, nem tudják; tsak gyanítják, hogy valakinek olyannak kellett tselekedni, a' ki irigylette a' Kapitány' házossági szerentséjét.

Párisban *Anti-Minerva* nevezet alatt egy új újság állott-fel Oktober' 1-ső napjától fogva, a' melyben kijövő tárgyakról tsak abból is elegendőképpen lehet itélni, hogy annak kiadóji a' legesmeretesebb *Ultrák*, úgy mint: *Cha-teaubriand*, *Villele*, *Fievè*, *Vitrolles*, *Fitzjames*, 's több ilyenek.

Melly nagyon iparkodjanak ezen *Ultrák* a' magok célzássaiknak végrehajtásán, megtettzik abból is egyebek közt, hogy még Londonban is újságot állítottak-fel magoknak, 's a' mit Frantziaországban ki nem adhatnak, oda küldözik kihirdetés végett. Ezen újságnak neve *Argus Politique*; *Chabannes* nevű a' kiadója; Frantzia nyelven irattatik. Ebben a' Frantzia Constitutzió Anti-royalistának, Anti-Monarchistának, Anti-Frantziának neveztetik, 's nyilván kimondatik benne, hogy Frantziaország külömben nem lesz boldog, ha tsak arra az állapotjára vissza nem tétetik, melyben a' revoluzió előtt a' Parlamentumok' idejében volt. — Az ilyen gondolkodású irók annyira mentek, kivált Londonban, minthogy Frantziaországban éppen ilyent nem mernének tselekedni, hogy *Vitrollest* azzal ketsegtetik, hogy betsületének tarthatja a' Ministeriumból lett kitétetését.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Fő Tisztelendő *Schönvisner István* Apátur, és Kir. Universitas Könyvesházának Prefektusa, Nagy-Váradi Kanonok, Nagy Váradon Sept. 26-dik napján betses életét elvégezte. —

Ő Cs. K. Felsége méltóztatott Nagy Méltóságú *Végh István* úr ő Excellenciáját, Cs. Kir. Titkos Tanácsost, Sz. István Rendének közép keresztesét, a' Magyar Országai Provincialis Commissariusságnak Fő Direktorát, és Ts. N. Baranya Vármegyének Fő Ispányát, Császári Királyi Kamarássággal megtisztelni.

Méltós. *Paintner Mihály* Novi Püspök Urnak Ráthóti Prépostnak, a' Királyi Helytartó Tanácsnál lévő Tanácsosnak érdemeit ő Felsége azzal méltóztatott megjutalmazni: hogy a' Győri Káptalanhoz kaptsolt, 's a' Kanonoksággal járó Sz. Albert Prépostságával megajándékozta, melynek birtokába a' szokott rendtartás szerént a' Káptalan gyűlésében Fő Tiszt. Felső-Büki Nagy Imre Lector úr által September' közepén beiktattatott.

* *

Erdélyből Augustus' 13-dikán, de a' melly tudósítás October 22-dikén érkezett-meg.

A' Nemes Udvarhely Széki Korondi határon régtől fogva közhasználásban lévő savanyú vízről, (mellyet itt a' Székelyek Borvíznek neveznek) melly több nyavalyákban is, de nevezetesen a' feredője a' Podágrába és Haemorhoisbe kінlódókra nézve megbetsülhetetlen Cura. Most nyári Curán itt lévén Nagy Méltóságú Imperialis Gróf és Státus Consiliarius Széki *Teleki Mihály* úr ő Excellenciája Nemes Maros Széknek Fő Király Birája, több Nagy Méltóságú Uri

Rendekkel egygyütt, több utánna járta-tása és szemes vizsgálata után egy olly nevezetes forrásra talált, melyben több vas, és értz fixus találatik 's jobb italú mint a' régi ivó kút; melyre nézve azt a' tisztelt Méltóságos Gróf úr ő Exc. ja egy egészből kifaragott kő küpübe helyeztette. Ezen Korondi Borvíz annyira megnyerte tapasztalt orvosló ereje által több Nagy Méltóságok előtt is a' kedvességet, hogy nagy költséggel a' kut helysége körül jó lakható házakat építettek, 's főképpen Júliusban és Augustusban özsze gyűlvén, ebéd előtt a' savanyúvíz itallal és feredéssel, azután pedig az e' végre készített nagy Bálháza mezei gyönyörűséges mu'sikáltatással 's tánczolásal töltik a' Hazai és Honnyi gondoktól egy kevésbé kipihipenni szánt idejeket, 's e' végre mindenféle gyönyörködtető eszközöket a' Publicumra való nézt megszerezni, és kieszközölni nagy költségek mellett sem sajnálnak. Eleven példáját mutatta ebben a' részben nevezetesen a' szélesen kiterjedett tudományú Méltóságos Zeykfalvi Zeyk Miklós úr, a' midőn egy 1500 veder bort befogható Levegői Hajót (Luftballont) készített, és készítettett több segédekkel egygyütt, és azt olly tökéletesen kidolgozta, hogy feleresztésével az igen számosan özsze gyülekezett Publicum előtt a' legnagyobb applausust nyerte, és a' mennyire a' tisztelt Ml.gos ifjú úr megmérhette, 437 német öl magosságra emelkedett-fel a' golyobis.

Elegyes Dolgok.

Maximilian Austriai-Estei Fő Herceg e' hónap' 4-dikén a' Calaisi kikötő helyben hajóra ülén, Angliába általevezett. Ő K. Fő Hertzegsége Gróf *Novellara* nevezet alatt, *incognito*, folytatja útozását.

Minckutánna Göttingában a' tsendesség egészen helyre állott volna, hogy az ezután tanulni odamenő ifjak és szüloők az efféle lármás történeteknek többszöri előfordulhatására nézve minden félelem nélkül lehessenek, meghatározta az Országlószék, hogy minden most Göttingában tállatató tanulóknak 's az ezután odamenendőknak is a' következő nyilatkozatást írják alá: — „Alolirt megigérem, hogy az ezen Universitas ellen (Witzenhausenben a' Tanulók' Tanácsa által) kimondatott Tilalomnak (Verrufnak) végrehajtásában semmiféle módon nem részesülök, 's megnevezve azon idegen tanulóknak eránt, kik ezen tilalomra semmit se' hajtván letzkékre jártak, vagy a' kik ezután is letzkékre fognak járni, sem szóval sem tselekedettel ki nem jelentem azt, hogy eme tilalmat kötelezőnek lenni tartanám; sőt inkább meghatározva kinyilatkozatom, hogy minden efféle tselekedetet, mint a' Királyi Országlás ellenvaló nagyon bünös patvarkodást, úgy nézek; és hogy az ezen büntételekre nézve meghatározatott büntetés, a' várbéli fogóság, előttem jól tudva van.“

B é t s.

Császár és Király ő Felsége Feldmarschallajtnant Hessen-Homburg Filep Princzet, az ő sok és megkülömböztetett érdemeire való tekintetből a' Szent István Magyar Kir. Rendjének nagykeresztjével méltóztatott kegyelmesen megajándékozni.

* *

Az idegen seregeknek Frantziaországból lejendő eltakarodássokra nézve ma meghatározott tudósításokat vevénk. A'

Párisi Monitör hivatalos tudósítást adott ki Oktober 12-dikén, melyben jelentik, hogy Hertzeg Richelieu és a' más négy Hatalmasságok' Ministerei *Aachenben* Oktober 9-dikén aláirták azon Egygyezést, hogy ezeknek seregeik Frantzia országot a' jövő November' 30-dikáig odahagyják. Ezen Egygyezés szerént azon 700 millió Frankokból, mellyeket Frantziaország az 1815-ben Nov. 20-dikán költ kötés szerént kész pénzben fizetni tartozott, még 265 milliók vannak hátra, mellyekből 100 milliók maradnak Fr.ország' adósságának Nagy Könyvébe beirattatva a' folyó Okt. 5-dikén volt pénzfolyamat (Cursus) szerént (per $75\frac{1}{2}$ Frank).

Ezen tudósítások szerént már minden rendelések megtétetve voltak az induláshoz. Az ágyuknak és bagázsiaknak a' legközelebbi napokon meg kellett indulni.

J e l e n t é s.

Azon érzékeny Alagjának ára, mellyel Ns. Cseresnyés Sándor úr, új esztendő táján b. e. Hermine Cs. Kir. Hercegaszszonyunk' Hamvait megtisztelé, az érdemes Szerző úr által a' Pesti Aszszonyi egygyesülettől a' védett Vakok számára ajánltatott volt. A' több, ezen szép és hasznos célra bé jött summák között nevezetes azon 50 fr., mellyel a' napokban Ts. Csorba József Somogyi Physicus úr ezen Intézetet gazdagítá. Kérettetnek mind azon úrak, kik ezen Könyvetskéket vagy magok jó szántokból elvitték az elosztogatás végett, vagy kiknek a' Szerző úr által ezen végre ajánltattak, hogy az árát Ts. Szathmáry József Agens úrhoz, mint a' ki e' végett megkéretett, útasítani ne terheltessenek.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
 October' 20-dikán 233 $\frac{5}{8}$ — 21-dikén 234 $\frac{5}{8}$ — 22-dikén 234 $\frac{3}{8}$ — forintot.